

ভূপেন হাজৰিকাৰ গীতত ইতিহাসৰ চৰ্চা

জ্যোতিদেৱ গোস্বামী

ড° ভূপেন হাজৰিকা অসমীয়া মানুহৰ হিয়াৰ আমঠু। তেখেতৰ দৰে অনন্য বহুমুখী প্ৰতিভাসম্পন্ন লোক অসমত কদা-কাচিৎহে দুই-এজন উপজিছে। সৰ্বভাৰতীয় স্বীকৃতি প্ৰাপ্তিৰ ক্ষেত্ৰতো তেখেতৰ দৰে অসমীয়া অতি বিৰল। সাধাৰণ অনা-অসমীয়া ভাৰতীয়ই তেখেতক চলচ্চিত্ৰৰ লগত জড়িত এজন মহান সংগীতজ্ঞ আৰু সুগায়ক হিচাপে চিনি পায়। অসমৰ সৰ্বসাধাৰণ শ্ৰোতায়ো ভূপেন হাজৰিকাদেৱক গীতিকাৰ, সংগীত পৰিচালক আৰু কণ্ঠশিল্পী বুলিয়েই জানে। কিন্তু যিসকল অসমীয়াই ভূপেন সংগীত শুনি, তাক হৃদয়ংগম কৰে, তেওঁলোকে জানে যে ভূপেন হাজৰিকা একেধাৰে এজন সুগায়ক, সুৰকাৰ, গীতিকাৰ, কবি, সাহিত্যিক, অভিনেতা, চলচ্চিত্ৰ নিৰ্মাতা, সংগীত পৰিচালক, সংগীতজ্ঞ আৰু সংগীতৰ সাধক। সঁচা কথা ক'বলৈ হ'লে ভূপেনদাৰ সমপৰ্যায়ৰ পণ্ডিত লোক অসমত পাবলৈ কঠিন। সংগীতৰ বাহিৰেও অসম আৰু উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ কলা-সংস্কৃতি আৰু সমাজ ব্যৱস্থাৰ ওপৰত ভূপেনদাৰ যি ব্যুৎপত্তি আছিল, সেই স্থান খুব কমসংখ্যক পণ্ডিতৰ মাজতহে দেখা পোৱা যায়। জনসংস্কৃতিৰ এই বাহুৰনীয়া দিশটো ভূপেনদাৰ গীতত সঘনে ফুটি ওলাইছিল।

ইতিহাসৰ চৰ্চা ভূপেনদাৰ গীতৰ আন এটা উল্লেখযোগ্য দিশ। ইতিহাসক সমল কৰি লৈ গীতৰ মাজেৰে বুৰঞ্জী কোৱা অথবা লিখি থৈ যোৱা কামটো খুব কমসংখ্যক গীতিকাৰে কৰি থৈ গৈছে বুলি আমাৰ অনুমান হয়। ভূপেন হাজৰিকা ইতিহাসৰ ছাত্ৰ নাছিল যদিও তেখেতৰ সমান ইতিহাস বুৰঞ্জীৰ পণ্ডিতেও নাজানিছিল, কিয়নো অসম বুৰঞ্জীৰপৰা আৰম্ভ কৰি ভাৰত বুৰঞ্জীকে লৈ বিশ্ব ইতিহাসৰ সকলো ঘটনা তেখেতে তন্ন তন্নকৈ জানিছিল আৰু সেই জ্ঞান শুৱলা ভাষাৰে নিজৰ গীতত লিপিবদ্ধ কৰি গীতৰ লগতে সেই ইতিহাস

অমৰ কৰি থৈ গৈছিল। ভূপেনদা বুৰঞ্জীবিদো নাছিল। গৱেষণা কৰি নতুন ইতিহাস লিখা কাম তেখেতে কৰা নাই। কিন্তু প্ৰচলিত ইতিহাসৰ বিভিন্ন কাহিনী গীতৰ মাধ্যমেৰে শ্ৰোতাৰ মাজত প্ৰচাৰ কৰি ইতিহাস বিষয়টোলৈ তেখেতে যি অৱদান আগবঢ়াই থৈ গৈছে, সেই অৱদান খুব কমসংখ্যক বুৰঞ্জীৰ শিক্ষকেহে নিজৰ জীৱনত কৰিব পাৰিছে।

ইতিহাসৰ ওপৰত ভূপেনদাৰ আস্থাও আছিল অদম্য আৰু সেয়েহে বুৰঞ্জী শিক্ষক তেওঁ বিজ্ঞান শিক্ষাৰ সমপৰ্যায়ত ৰাখিছে।

“সাঁচিপাতে ভাষা দিব চিফুঙে আশা দিব
বংঘৰে মেলিব দুৱাৰ,
সমাজে সাবটিব মহান মানৱতা
বিজ্ঞানে আনিব জোৱাৰ।”

(জিলিকাব লুইতৰে পাৰ)

ইতিহাসৰ প্ৰতি থকা এই অদম্য আস্থা ই সঘনে ভূপেনদাক বিপ্লৱী হ'বলৈ উদগনি দিয়ে। সেয়েহে তেখেতে গায়,

“সংগ্ৰাম আন এটি নাম জীৱনৰে

ইতিহাসে চিঞৰে জয় জনতাৰে।”

(আহ আহ ওলাই আহ)

নিজৰ দেশৰ ইতিহাসক লৈ গৌৰৱ কৰিব জনা গীতিকাৰে দিহিঙে-দিপাঙে ঘূৰি ফুৰোঁতেও আমাৰ বুৰঞ্জী বিদেশত প্ৰচাৰ কৰাৰ কথা গীতৰ মাজেৰে শ্ৰোতাক কয়।

“মই ইলোৰাৰ পৰা পুৰণি ৰহণ
চিকাগোলে' কঢ়িয়ালোঁ”

(মই এটি যাযাবৰ)

আমাৰ বিচাৰ মতে ভূপেন হাজৰিকাই নিজৰ গীতৰ মাজেৰে তিনিধৰণে ইতিহাসৰ চৰ্চা কৰিছিল। এটা জাতিৰ সোণালী ইতিহাসে নতুন পুৰুষক উদ্বুদ্ধ কৰে আৰু সেয়েহে সুধাকণ্ঠই নিজৰ প্ৰথম প্ৰকাৰৰ গীতবোৰত ভাৰত আৰু বিশেষকৈ অসমৰ চহকী সংস্কৃতি আৰু পৰম্পৰাৰ কথা কৈ অসমীয়া জাতি গঠনলৈ বিশেষ অৰিহণা

আগবঢ়াইছিল। কোৱা নিশ্চয়োজন যে এই শ্ৰেণীৰ গীতবোৰত গীতিকাৰে সদায় এটা বাৰ্তা অৰ্থাৎ ‘মেছেজ’ শ্ৰোতাক দিবলৈ যত্ন কৰি নিজে সমাজ সংস্কাৰকৰ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে। বেলেগ বেলেগ সময়ত এই বাৰ্তা বেলেগ হয়; কেতিয়াবা সমন্বয়ৰ বাৰ্তা, কেতিয়াবা কমবিশ্বাসতা এৰি স্বাৱলম্বী হ'বলৈ দিয়া উপদেশ, কেতিয়াবা ধৰ্ম নিৰপেক্ষতাৰ বাণী আৰু আন কেতিয়াবা স্বদেশপ্ৰেমৰ মন্ত্ৰ। এই শ্ৰেণীৰ গীতৰ ভিতৰতে আছিল ভূপেনদাৰ আন কিছুমান গীত য'ত তেখেতে শ্ৰোতাক বুৰঞ্জীৰ গল্প ক'বলৈ ভাল পায়। ইতিহাসৰ কাহিনী শুনিবলৈ ভাল লাগে। ভূপেনদাই বৰ সহজ-সৰল আৰু শুৱলা ভাষাৰে সাৰুৱা কথা কৈ শ্ৰোতাক মুগ্ধ কৰিব জানে। সেয়েহে নিজৰ এই ধৰণৰ গীতবোৰত ইতিহাসৰ আমোদজনক কাহিনীবোৰ শুনাই ভূপেনদাই আমাৰ মনোৰঞ্জন কৰে। বহু সময়ত এই গীতবোৰেও শ্ৰোতালৈ এটা বাৰ্তা কঢ়িয়াই লৈ যায়। ভূপেনদাৰ দ্বিতীয় প্ৰকাৰৰ গীতবোৰত গীতিকাৰে সদায় ইতিহাসৰ দোহাই দি সমাজত চলি থকা কুপ্ৰথাবোৰৰ ঘোৰ বিৰোধিতা কৰে। এখন নতুন সমাজ গঢ়াৰ মানসেৰে তেখেতে এলাস্কুকলীয়া নীতি-নিয়মবোৰক ইতিকিৎ কৰি, এই শ্ৰেণীৰ গীতবোৰ গায়। সুধাকণ্ঠৰ শেষৰ শ্ৰেণীৰ গীতবোৰ আছিল বৰ্তমানৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ঘটনাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত তেখেতে নিজে দিয়া ঐতিহাসিক বিৱৰণ, যাতে এই গীতবোৰক অনাগত দিনত কোনোবা ঐতিহাসিকে ইতিহাসৰ সমল হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে।

জাতি গঠনৰ প্ৰচেষ্টাত ভূপেনদাই ৰচা গীতবোৰৰ ভিতৰত সবাতোকৈ তথ্যগুৰু গীত হৈছে ‘মহাবাহু ব্ৰহ্মপুত্ৰ, মহামিলনৰ তীৰ্থ’। সুধাকণ্ঠৰ অতিকৈ প্ৰিয় লুইতৰ মহান ঐতিহ্য সুঁৱৰি, কবিগুৰু ৰবীন্দ্ৰনাথৰ ‘এই ভাৰতৰ মহা মানৱৰ সাগৰ তীৰে’ শীৰ্ষক কবিতাৰে প্ৰভাৱান্বিত হৈ, সম্প্ৰীতি আৰু